

Марія Чумарна

Українська мова та читання

ЧАСТИНА 3

клас

Марія Чумарна

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

навчальний посібник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 6-ти частинах)

Частина 3

Схвалено для використання в освітньому процесі

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2024

УДК 811.161.2(075)
Ч 90

Навчальний посібник створено до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Схвалено для використання в освітньому процесі
(у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам № 2.0268-2023)

Чумарна М. І.

Ч 90 Українська мова та читання : навч. посіб. для 2 кл. закладів
загальн. середн. освіти : у 6-ти ч. Ч. 3. / М. І. Чумарна. —
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2024. — 72 с. : іл.

ISBN 978-966-10-8704-9

Навчальний посібник за своїм змістом відповідає Держав-
ному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі,
розробленій під керівництвом О. Я. Савченко.

Для учнів та учениць 2 класу.

УДК 811.161.2(075)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

ISBN 978-966-10-8704-9

© М. І. Чумарна, 2023
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2024

Дорогий другокласнику!
Дорога другокласнице!

Раді вітати тебе на сторінках третьої частини посібника «Українська мова та читання», у якій ми поринемо у світ казок: коротких і довгих, безконечних і кмітливих, поетичних і прозових, авторських і народних; дізнаємося, що таке байка, чим вона цікава.

Продовжимо вивчати слово, ознайомимося зі словами — назвами ознак та назвами дій, навчимося вживати ці слова у мовленні. Читатимемо, міркуватимемо, описуватимемо різні ситуації, висловлюватимемо свої думки, старанно виконуватимемо письмові завдання.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— прочитай

— намалюй

— запам'ятай

— попрацюй у парі

— познач, напиши

— попрацюй у групі

— каліграфічна хвилинка

— поміркуй, виконай завдання

— послухай, переглянь

— словничок

1.

ЗАКУТАНЬКИ

Уривок

У місті, яке мало дивну назву **Кашлюк**, усі кашляли. Жили тут лише **бабусі** й **дідусі**. Вони любили пити липовий чай із малиновим варенням, але все одно кашляли і вдень, і вночі. Не тому, що це їм подобалося. І не тому, що в місті з'явився якийсь підступний вірус. Просто всі бабусі й дідусі дуже любили слухати, як співають **вітрячки-флюгери**. Оті, що від вітру крутяться і пісеньку наспівують: фур-фур-фур чи фіть-фіть-фіть.

Вітрячки співають лише тоді, коли до них прилітає вітрисько, вітер, вітерець чи принаймні манюній вітеренчик. А вітри що люблять?

Те, чого найбільше бояться старенькі люди. Так, бабусі й дідусі найбільше бояться протягів. Вітри ж без них, навпаки, стають млявими й засинають. Ось чому всі у місті з дивною назвою Кашлюк мирилися із протягами — щоб чути спів вітрячків. І кашляли, кашляли, кашляли...

І була у мешканців міста ще одна велика прикрість: до них ніколи не приїжджали **онуки**. Звісно, жодна мама не

відпустить синочка чи донечку туди, де всі кашляють. Тож у вихідні дні й навіть під час канікул дівчатка й хлопчики залишалися у своєму місті, яке називалося **Закутаньки**. Бо як іще могло називатися місто, де всі мами боялись, що їхні діти теж почнуть кашляти, і тому закутували їх повсякчас у теплі **хустки й шарфи**?! Авжеж, Закутаньки.

Бабусі й дідусі під спів вітрячків мріяли про зустріч з онуками.

Дівчаткам та хлопчикам кортіло скуштувати смачних бабусиних пиріжків і змайструвати з дідусем найспівучіший вітрячок.

Проте...

У місті Кашлюк самотіли бабусі й дідусі. У місті Закутаньки сумували онуки й онучки.

Малинове варення стояло на полицях, пиріжки черствіли, нових вітрячків ніхто не майстрував...

Мами пильнували, щоб ніхто з дітей ніде не загубив хустку чи шарф...

Та віднедавна в Закутаньках почало коїтися щось дивне. **Синочки й донечки** вже не просилися в гості до бабусь і дідусів. Ще вчора ввечері в кожному будинку хтось скиглив: «Хочу до бабусі...» чи «Хочу до дідуся...». А сьогодні стало тихо. Бо враз і **дівчатка**, й **хлопчики** захопилися в'язанням. Вечорами брали в руки спиці, вовняні клубочки і плели шарфи. Навіть мультики не дивилися.

Мами спочатку сполошилися: невже якийсь вовняно-в'язальний вірус проник у їхнє місто? Та ні — дорослі ж поведуться, як і раніше. Потім батьки здогадалися, що то якась гра. Або таємниця. Та скільки не розпитували дітей, у відповідь чули одне: «Просто я хочу сплести шарф».

«Нарешті наші діти зрозуміли, яка то велика небезпека — кашель, тому й плетуть собі запасні шарфи», — зраділи батьки й заспокоїлися.

А одного ранку ...

Світлана Прудник

Ая *Підступний* — який таїть в собі несподівану неприємність, біду, небезпеку.
Флюгер — пристрій у формі прапорця, пластинки, стріли і т. ін., що обертається на стрижні і служить для визначення напрямку вітру.

? 2. • Чому місто Кашлюк мало таку назву?
• Із чим доводилося миритися мешканцям цього міста? Чому?
• Хто жив у місті Закутаньки?
• Від якого слова утворилася назва цього міста?
• Про що мріяли бабусі й дідусі? А їхні внуки і внучки?

👏 3. • Прочитайте виділені у тексті слова. На які питання вони відповідають? Що означають? Які це іменники: власні чи загальні? Один чи багато предметів вони називають?

👥 4. • Спробуйте передбачити, як розвивалися події далі у містах Кашлюк і Закутаньки. Придумайте продовження оповідання, скориставшись ілюстрацією на с. 6.

▶ • Дізнайтеся, чи справдилися ваші передбачення: завантажуйте електронний додаток із оповіданням Світлани Прудник «Закутаньки» і прочитайте його до кінця.

• Обговоріть, яка кінцівка історії вам сподобалася найбільше. Чому?

1.

ХТО РОЗСИПАВ РОСИ

Хто розсипав роси
в сизі верболози?
Може, Посипайко?
Хто струсив з хмарини
дощик на долини?
Може, Поливайко?
Хто аж понад лісом
райдугу повісив?
Може, Політайко?
Хто ж цей невловимчик —
ростом, як мізинчик?
Може, Невидайко?
Годі вже ховаться!
Треба признаваться!
Це, звичайно, Дбайко!
Дбайко-Потішайко,
часто — Поспішайко,
часом — Посмішайко.
Он як!

Тамара Коломієць

2. • Чи сподобався тобі вірш? Чому?

- З якою інтонацією потрібно читати основну частину вірша? А кінцівку?

3. • Знайдіть у вірші власні іменники. Назвіть їх. Чим вони цікаві?

- Поміркуйте, чому поетеса назвала Дбайка Потішайком, Поспішайком і Посмішайком.
- Знайдіть і підкресліть у тексті вірша слова, які називають багато предметів, двома лініями; слова, які називають один предмет, — однією лінією.

Слова — назви предметів можуть означати один або багато предметів: *місто* — *міста*, *сад* — *сади*.

- 4. • Із поданих складів утвори і запиши три слова.

рі   две   чка   ці

- Усно зміни ці слова за зразком «один — багато». Яке слово тобі не вдалося змінити? Чому?
- Склади і запиши речення з цим словом.

Blank handwriting lines for practicing writing sentences.

- 5. Прочитайте речення. Змініть виділені іменники так, щоб вони означали багато предметів. Запишіть змінене речення.
Сьогодні **бабуся** й **дідусь** пригостили **онука** **пиріжком** з вишнями.

Blank handwriting lines for practicing writing the modified sentence.

- 6. Дослідіть, які з поданих іменників неможливо змінити за зразком «один — багато». Поясніть, чому. Підкресліть ці слова.
Село, гóри, ворота, квіти, молоко, будинок, канікули, вулиця, насіння, ножиці.

- 7. Спиши віршовані рядки, змінюючи іменники в дужках за змістом.

За голубими (вітряком),
де скачуть (коник) баскі,
десь у траві, під лопухами,
живуть бабусині (казка)...

Анатолій Костецький

- 8. Запиши слова (речення) під диктування вчительки/вчителя.

1.

ПЕРЕПЛУТАНКА

Дивом дивна дивина! —
 виріс ріг у кабана,
 свиня вбралася у пір'я,
 пси порили все подвір'я,
 кози в ірій полетіли,
 галченята стали білі,
 а цаписько в курнику
 заспівав «Кукуріку».
 Горобці пурх-пурх під квочку,
 щоб сховатись в холодочку,
 а ягнята, як коти,
 геть обсіли всі плоти.
 Віл на яворі пасеться,
 кіт у кошику несеться,
 ще й індики на воді
 плавають, як лебеді.
 А тепер скажіть мені,
 що тут правда, а що — ні?

Анатолій Григорук

2. Чи всі слова тобі зрозумілі? За потреби скористайся словником.

3. Обговоріть, що автор переплутав у цьому вірші. Усно «виправте» помилки.

пóмíлка

4. За змістом вірша складіть розповідь про те, що насправді можуть робити названі тварини.

5. Виконай завдання на вибір.

- Випиши з вірша нáзви тварин, які означають один предмет.
- Випиши з вірша нáзви тварин, які означають багато предметів.

- Випиши з вірша лише назви птахів. Один чи багато предметів вони означають?

Тарасику, а ти любиш читати книги про загадкових тварин, які колись жили на нашій планеті? Наприклад, про динозаврів?

Звичайно. Це так цікаво — уявляти, яким був світ мільйони років тому! І чому тих далеких мешканців планети називають сьогодні «заврами»? Так можна назвати будь-що! Ось послухай вірш «Зефірозавр».

6. Прочитай і ти цей вірш. Спробуй уявити собі хоча б одного із цих фантастичних звірів і намалювати його.

ЗЕФІРОЗАВР

Як зефірозаврові раптом стало сумно,
то зефірозавр учинив розумно:
вигадав, щоб разом бавитися,
мармеладозавра.
Мармеладозаврові як було печально,
мармеладозавр теж зробив нормально:
вигадав, щоб разом бавитися,
марципанозавра.
Марципанозаврові як зробилось журно,
він повівся теж мудро та культурно:

вигадав, щоб разом бавитися,
карамелькозавра.

Карамелькозаврові стало сумовито
викрутився й він досить знаменито:
вигадав, щоб разом бавитися,
морозивозавра.

Але той, на жаль, виявивсь роззява,
нанівець зійшла через нього справа.

Вигадав, щоб разом бавитися,
знов зефірозавра!

Але ж зефірозавр
і без морозивозавра існував!

Наукою доведено...

Юрій Бедрик

- 7. А ще наші друзі, Оля і Тарасик, люблять увечері слухати казки та фантастичні історії. Слухають — і придумують щось своє. Послухай і ти одну із казок.

1.

СКОРОМОВКА

У сколозавра скоромовки — сколозавромовки,
у сколозаврихи — сколозаврихомовки,
а в сколозавренятка — сколозавреняткомовки!

Юрій Бедрик

2. Позмагайтеся, хто швидше прочитає скоромовку.

3. — Я уже зав'язнув у цих «заврословах», — сказав Тарасик, прочитавши скоромовку.

— Але у тебе теж виходить словогра! — засміялася Оля. — Через словогру легше запам'ятовуються різні правила.

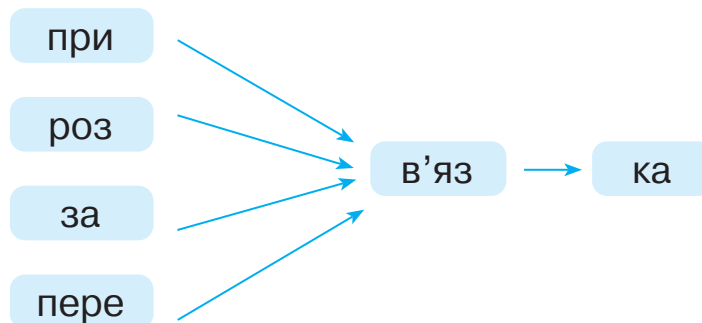

Чи погоджуєшся ти з Олею?

4. Проведіть словогру.

• Утворіть слова.

- Доберіть споріднені іменники до слова *сад*.
- Складіть речення зі словами *лілія* (квітка) і *Лілія* (ім'я).

5. Із поданих складів утвори і запиши іменники.

ри тва ни м рос

„

- 6. Добери і запиши по три слова, що означають назви...

тварин: _____

рослин: _____

- 7. Побудуйте піраміду слів «Птахи».

Бусол,

Бусол, грак.

Бусол, грак, зозуля.

Бусол, грак, зозуля, _____.

Бусол, грак, зозуля, _____, _____.

- 8. Прочитай. За поданим зразком добери назви двох-трьох тварин та їхніх малят. Запиши.

У кита синочок — китеня.

У слона синочок — слоненя.

В їжачка синочки — їжачки...

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- 9. Складіть і запишіть речення з іменниками *фантазери*, *жартівники*.

_____

_____

_____

_____

_____

1. «Друг пізнається в біді» — це прислів'я знає кожен. Легко із другом грати в ігри, ходити в кіно чи на морозиво, — але іноді життя дуже боляче випробовує дружбу на міцність.

Коли у наш спільний дім прийшла війна, виявилось, що люди уміють бути відданими друзями та помічниками для тварин, для усієї природи. Не всі, звичайно, — убивці і грабіжники, що прийшли на нашу землю, однаково безжальні як до людей, так і до тварин.

Ця історія розповідається від імені kota на кличку Борисюк.

ВРЯТОВАНІ ХВОСТИКИ

Уривок (скорочено)

Люди кличуть мене Борисюком, хоча я волів би зватись якимось інакше, по-котячому — наприклад, Рудий. Мешкаю я у білому шатрі посеред великого міського парку. А ще до недавня опікувався тутешнім музеєм наук. Та відколи почалася війна, мусив шукати іншого прихистку. В музеї дітей зараз нема, а отже, і бутербродної ковбаски теж. Якщо по-правді, дітей нема майже ніде...

Так було завжди, аж поки одного холодного ранку я не почув із сусіднього павільйону страх які противні голоси. І з кожним днем голосів ставало більше. Зрештою я не витримав і підтюпцем побіг до заґратованого вікна, як справжній розвідник. Із нього чулося розпачливе скавуління.

Четверо з Яблунської

— Гр-р-р-р! Вав-вав-вав-вав! Гав! Гав! Дзяв-гр-р-р-дзяв-дзяв-дзяв... — такої гучної зустрічі я геть не очікував. Собацюри — а це були, звісно, вони, — скочивши на всі лапи, гавкали, дзявкали, скавчали і завивали. Оце так вляпався по самі вуса!

За якийсь час до кімнати з розлюченими мордами зазирнула дівчина. Вона взялася їх заспокоювати: гладити, роздавати смаколики та чухати за вушками. От би й мені так! Хоча ні, краще я заховаюсь і не висовуватимуся, поки приборкувачка кудлатих не піде.

Зрештою, коли гамір стихився, і дівчина залишила цих диких собацюр самих, я наважився знову вийти до них. Мені нестримно кортіло дізнатися, хто вони і чому їх замкнули в ці дерев'яні клітки. А головне: звідки ті прибули і навіщо?

Стриб — і я знову на підвіконні. Невгамовні морди загарчали, виструнчили свої хвостища і ледве стримувалися, щоб не кинутись до мене. Я обережно ступив крок, потім ще один, перевібив хвостом міцність ґрат і, нарешті зручно вмовстившись, привітався.

— Слава Україні, кудлаті!

Після цих слів собацюри стихили гарчання і втихомирили свої хвости.

— Бачу, що ви нетутешні, принаймні раніше вас тут точно не було. Звідки ви і чого тут самі?

— Ми не самі, ми разом! Привезли нас із Бучі, це недалеко звідси. Чув?

— Та чув, усі чули...

— Ми народилися на Яблунській. Першим розплющив очі Балу, потім я, Білка, а за мною Оливка і Сніжок. Навколо нас із перших днів було багато людей. Вони всі, як і ми, тулилися одне до одного. Разом нам було тепло і солодко. А ще не страшно, коли нагорі раптом щось гупало...

Люди в укритті ділилися з нами їжею, а ми відволікали їхніх дитинчат від яскравих екранів і змушували усміхатися.

Одного дня до укриття зайшов чоловік у грубих черевиках і зі зброєю на плечі.

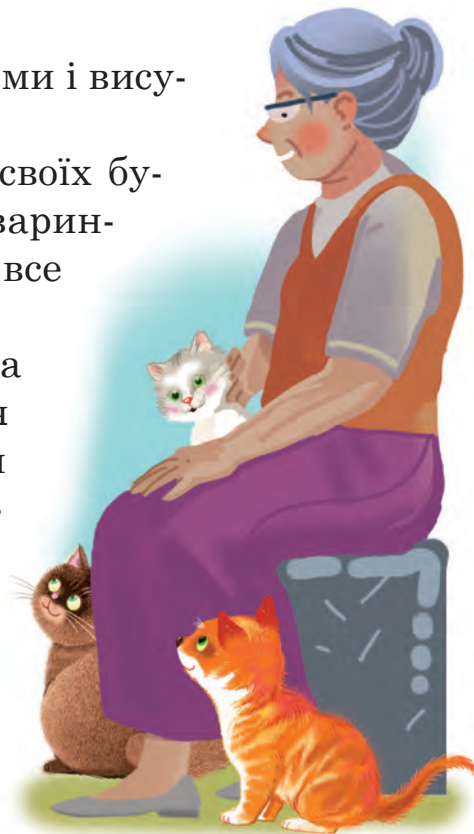
— Агов, люди, є тут хто живий? Виходьте, Буча вільна!

— Свій! — одразу здогадались ми і висунули носи зі схованок.

Потроху люди розійшлися по своїх будинках разом із дитинчатами і тваринками. Проте щодня хтось до нас все одно приходив.

— Так ми просиділи кілька днів, а одного ранку біля укриття я почув незнайомий чоловічий голос... Спершу ми боялися потикатися нагору, а тоді вибігли всі разом.

На вулиці чоловік у яскравій жилетці з написом «волонтер» пояснював щось старенькій, яка сиділа біля понівеченого паркана.

Покрученими від старості та хвороб пальцями бабця погладила спершу мене, а тоді Сніжка з Оливкою. Балу вайлуватато сидів біля ніг старенької.

— Врятуй їх, тільки гляди, не ображай! — сказала бабуся. — У малюків повинно бути нове життя...

— Отак ми і опинилися в цій дерев'яній загорожі. А маму нашу старенька прихистила і обіцяла волонтеру її доглядати, поки він нам у місті знайде Своїх людей. Не знаєш, до речі, де вони ходять?..

Настя Музиченко

- **2.** • Чи сподобалась тобі розповідь Борисюка? Чи можна вважати її правдивою?
- Про які події розповідається у цій історії?
- **3.** Обговоріть, чи всі слова в тексті вам зрозумілі. Хто такі волонтери? За потреби скористайтеся тлумачним словником.
- **4.** • Прочитай і поясни прислів'я.

„ Дружать, як собака з котом.

- Чи відповідає зміст прислів'я історії «Врятовані хвостики»? Обґрунтуй свою думку.

Handwriting practice lines consisting of four sets of horizontal lines with a dashed midline and a solid top and bottom line, intersected by four vertical lines.

- **5.** • Що вам відомо про участь дітей-волонтерів у порятунку тварин та допомозі захисникам/захисницям нашої Батьківщини?
- Відшукайте в інтернеті відеоролики про участь тварин у захисті рідної землі. Що нового вам вдалося дізнатися?

Тарасику, на мою думку, слова *друг* і *другий* мають спільний корінь. Бо справді — хто може бути другим у твоєму житті? Той, кого ти називаєш другом.

А найважливіше у дружбі — вміння порозумітися.

? 2. А як думаєш ти?

? 3. У класі з'явився новий учень. Він приїхав з Італії і не дуже добре знає українську мову. Тому не завжди розуміє деякі вислови. Ось прочитай вірш про це.

ДИВНА РОЗМОВА

— Не лови у школі гав! —
на уроці друг сказав.
Я ж нічого не ловив!
Друга я не зрозумів.

— Будь уважним, друже, ти,
щоби раків не пекти!
Знов його не розумію:
раків я пекти не вмію!

Що за диво? Слово кожне
зрозуміти легко можу,
та про що він говорив —
я ніяк не зрозумів!

Сам іду собі зі школи, —
жде мене мій дід Микола
і гука мені здалека:

— Що, **розбили з другом глека?**

Та нічого ми не били, —
тільки дивно говорили:
друг казав багато слів,
але я не зрозумів!

Марія Іваненко

4. • Допоможіть хлопчикові порозумітися зі своїм другом. Пояс-
ніть, як ви розумієте виділені у тексті вислови. За потреби
скористайтеся словником або інтернетом.

• Запишіть значення цих висловів за зразком.

Ловити ґав — бути неуважним.

Пекти раків —

Розбити з другом глека —

5. Із поданих складів утвори і запиши чотири слова.

жсда дру зі по га

6. • Прочитай. Доповни віршик іменниками, скориставшись до-
відкою.

Заболіла в мишки

не добратися до

Взявся

хвору

Ліна Біленька

Слова для довідки: котик, мишку, ліжка, ніжка.

• Підкресли іменники, які відповідають на питання хто?.

7. Прочитайте і допишіть речення.

Кіт, собака, їжак, кріт — це (хто?) _____.

Дятел, сова, сойка, гуска — це (хто?) _____.

Сосна, дуб, клен, ялинка — це (що?) _____.

Ромашка, айстра, тюльпан — це (що?) _____.

8. Прочитай. Упиши пропущені літери (велику чи малу).

_____ істо _____ иїв

_____ ело _____ еселе

_____ ічка _____ ніпро

_____ ори _____ арпати

_____ лопчик _____ ндрійко

_____ івчинка _____ ринка

9. Пройди тест. Познач (✓) правильну відповідь.

- Визнач, у якому рядку записано лише іменники.

А сонце, дитина, радіє

Б рись, вода, каштан

В веселка, сонячне, роса

А	Б	В
☐	☐	☐

- Познач іменник, протилежний за значенням до поданого.

радість

А добро

Б зло

В журба

А	Б	В
☐	☐	☐

- Познач іменник, близький за значенням до поданого.

дорóга

А долина

Б шлях

В напрямок

А	Б	В
☐	☐	☐

У світі казок

Слова — назви ознак предметів (прикметники)

Безконечні казочки

71

Слова, що називають ознаки предметів

1.

Скажу, дітки, вам казку:
приніс зайчик дров в'язку,
поколов їх дрібненько,
зварив юшку швиденько.
Юшка була солодка —
моя казка коротка.
Скажу, дітки, і другу:
прибіг котик із лугу,
ліг собі серед печі,
муркотів дивні речі.
Дасте бубликів в'язку —
докажу вам ту казку.
Ще б і третю сказала:
мушка в хаті літала,
у сметану влетіла,
вийти звідти не вміла.
Далі — далі не можна,
бо це казка тривожна.
Ба, ще й знаю четверту:
був горобчик упертий,
дзьобав **скирту** він **спритно**:
— Змолочу усе жито!
Чи змолотить — не знати,
доведеться чекати.
Ще послушайте й п'яту:
вбіг хлопчина в кімнату,
у болоті по вуха,
бо він мами не слуха.
А що далі — не знаю,
хіба маму питаю.
Скажу шосту вам завтра,
сьому й восьму позавтра,

у суботу дев'яту,
а в неділю десяту.
Певно, будете раді
казочок цих громаді.

Марійка Підгірянка

- 2. • Чи сподобався тобі вірш? Як його можна назвати?
• Прочитай виділені у вірші слова. Поясни їх значення. За потреби скористайся словником.

- 3. • Обговоріть, чому поетеса назвала свої казкові історії короткими. Які з них незавершені?
• Доповніть четверту і п'яту казочки. Чи вдалося горобчикові змолотити все жито? А як зустріне свого сина мама, побачивши його «у болоті по вуха»?

- 4. Доповни речення словами з вірша. На які питання вони відповідають? Що означають?

Зайчикова юшка була _____.

Котик муркотів _____, речі.

Був горобчик _____.

Будете _____ казочок цих громаді.

Слова, що відповідають на питання *який? яка? яке? які?*, називають ознаки предметів. Це **прикметники**.
Наприклад: зайчик (*який?*) прудкий, казка (*яка?*) коротка.

озна́ка

5. Доберіть якомога більше назв ознак до поданих іменників.

1 група — горобчик;

2 група — котик;

3 група — казочка.

1. • Прочитай вірш. Чи можна його назвати казочкою? Які слова, вжиті у вірші, часто зустрічаються в казках?

Жили собі дід та баба,
була у них тютя Ряба,
був чорненький котик Кікі,
Цюць — собачка невеликий,
була хатка і кочійка,
а в ній — дівчинка Марійка.

Леонід Мосендз

- Знайди і підкресли у вірші слова — назви ознак предметів. На які питання вони відповідають? Яких тваринок вони описують?

Ая

Кочійка — дитячий візочок.

Тютя — пестлива назва курочки.

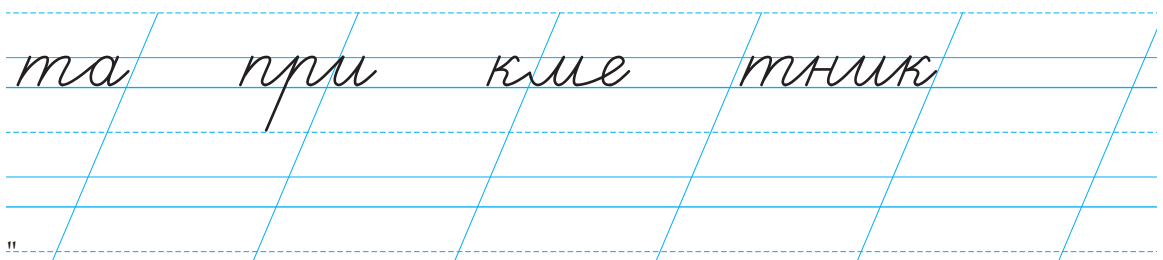
Тарасику, а чому слова —
назви ознак називають прикметниками?

Слово *прикметник* утворене від слова
прикмета, що означає відмітну озна-
ку, якусь особливість об'єкта.

Наприклад, за прикметами можна
впізнати людину.

2. Із поданих складів утвори і запиши слова.

- 3. Прочитай групи слів. Які прикметники ти вибереш для опису друга/подруги? Склади і запиши одне речення.

Вихований, уважний, приємний.

Добрий, щирий, сердечний, щедрий.

Вірний, надійний, рішучий, справедливий.

Мудрий, цікавий, товариський.

- 4. • Із поданих слів складіть і запишіть загадку.

Маленький, пройшов, шапочку, крізь, червону, землю,
чепурненький, знайшов.

- Запишіть відгадку.
- Підкресліть у загадці прикметники.

- 5. Упізнай об'єкт за поданими ознаками і допиши його назву.

Сірий, маленький, боязкий, куцохвостий .

Руда, пухнаста, хижа, хитра .

Білокора, висока, струнка, кучерява .

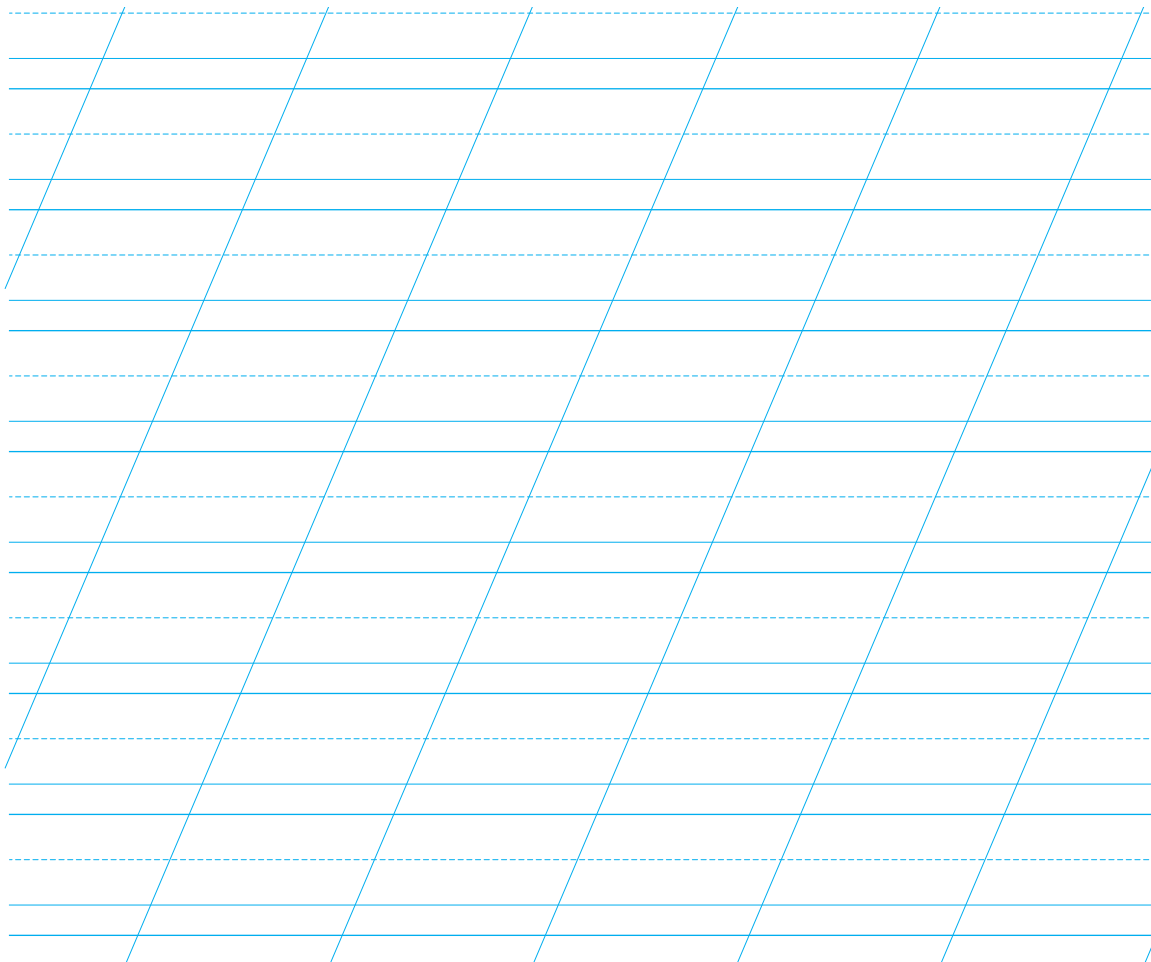
Яскраве, гаряче, кругле, жовте .

- 6. Побудуй звукові схеми поданих прикметників.

 — щирий

 — цікава

- 7. Запиши слова (речення) під диктування вчительки/вчителя.

1.

НЕРОЗУМНА ВОРОНА

Українська народна байка

Ворона літала над селом і схопила шматок сиру.

Шматок був чималий, ворона заледве тримала його в дзьобі. Полетіла в ближній лісок, сіла на дерево невисоко від землі і почала їсти.

Побачила це лисиця — і захотілось їй поласувати сиром.

Підійшла до дерева, обійшла навкруг нього разів зо два, все позираючи на ворону, а далі почала морочити їй голову.

— Яка ж ти гарна птиця! Я ніяк на тебе не намілююся. Що за носик, що за хвостик! А пір'ячко... Від сонця аж блищить! — примовляє лисиця.

А ворона міцно тримає сир та слухає, що ж то лисиця говорить.

— Я думаю, **такій красуні сам орел позаздрить**. Не дарма ти їси такий ласенький шматочок. По всьому видно, що у тебе має бути **ангельський голосочок!**

Ворона оніміла від похвали, забула й про сир, роззявила рот і крикнула: «Так! Так!».

Сир упав додолу, а лисиця схопила його і втекла.

Байка — це невеликий віршований або прозовий твір з повчальним змістом.

2. • Чи всі слова у байці вам зрозумілі? Поясніть вислови «пола-сувати сиром», «морочити голову». За потреби скористайтеся словником.
- Обговоріть, що у байці є правдивим, а що — вигаданим. Чого навчає ця байка?
  - Які риси характеру людини притаманні лисиці? А вороні? Це позитивні риси чи негативні?

3. • Зверни увагу на виділені у тексті слова. Чи була, на твою думку, правдивою лисичка, коли їх вимовляла?
- Як називають нещирі слова похвали?
  - Що означає вислів «ангельський голосочок»? Якими словами його можна замінити?
  - Прочитай подані нижче слова і назви, кого із героїв байки вони характеризують.

Хитра, брехлива, жадібна, неуважна.

- Добери до цих слів протилежні за значенням слова. Скористайся довідкою.

Слова для довідки: уважна, щедра, правдива, щира.

4. ЧИ ЧУЛИ ВИ БАЙКУ?

Вірш-безконечник

Розкажу вам байку
 про ворону-незнайку.
 Чи чули ви цю байку?
 — Та яку?
 — Та про ворону незнайку.
 — Ні, не чули.
 — А як не чули, то послухайте.
 Була собі ворона-незнайка,
 оце про неї буде байка.
 А ви байку чули?

— Та яку?
— Про ворону-незнайку.
— Та розкажи!
— Та от і кажу:
Була собі ворона-незнайка.
Чи до вподоби вам моя байка?
— Та яка?
— Та про ворону-незнайку.
— Та розкажи!
— От і кажу:
Розкажу вам байку
про ворону-незнайку.
Чи обридла вам моя байка?
— Не обридла, та коли ж вона буде?
— Ви слухайте, то й буде.
**А хто байку любить,
у того розуму прибуде.**
Оце ж і кажу вам байку...

Василь Чухліб

- **5.** Прочитайте вірш у ролях. Зверніть увагу на інтонацію мовців. У кого вона буде спокійна, а в кого — трішки роздратована? Чому?
- **6.** Як ти розумієш виділений у тексті вислів? Продовж думку.

Бо байка уміє

Handwriting practice grid with four columns and four rows of lines.

1.

БАЙКИ ЧИ КАЗКИ?

Дорогою зі школи Оля з Тарасиком обговорювали прочитані байки і роздумували про те, у чому більше правди: в байках чи казках?

На думку Олі, несправедливо приписувати звірятам людські риси. Вони рідко притаманні тваринам.

Наприклад, жадібність. Тварини накидаються на їжу, коли голодні. А приберігають харчі на зиму для того, аби вижити взимку та прогостувати своїх дитинчат. Вони не збираються їх продавати і щось заробляти на своїх запасах.

— А хіба справедливо вважати вовка дурнем? Він — наймудріша і найбільш волелюбна тварина у природі! — погодився з Олею Тарасик.

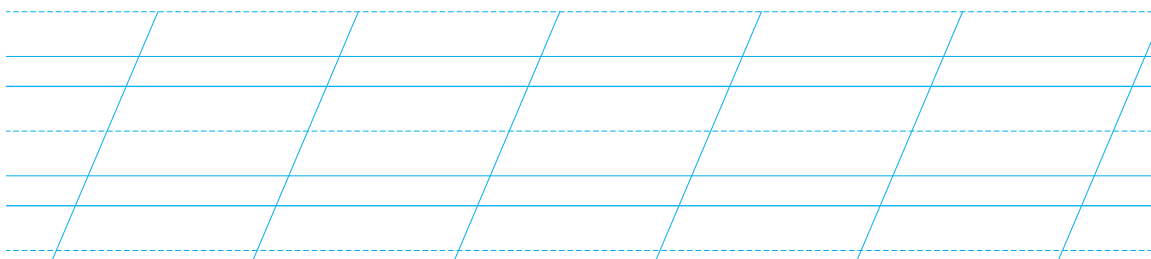
Наші друзі зійшлися на тому, що читати казки набагато цікавіше. Бо у них є багато мудрих підказок і загадок про наш земний світ та закони життя у ньому.

2. • Чи подобаються тобі байки?

- Розкажи, якими насправді, на твою думку, є тваринки — герої байок: зайчики, лисички, вовчики, ворони і сороки. Запиши коротку розповідь про когось із них, вживаючи якомога більше прикметників.

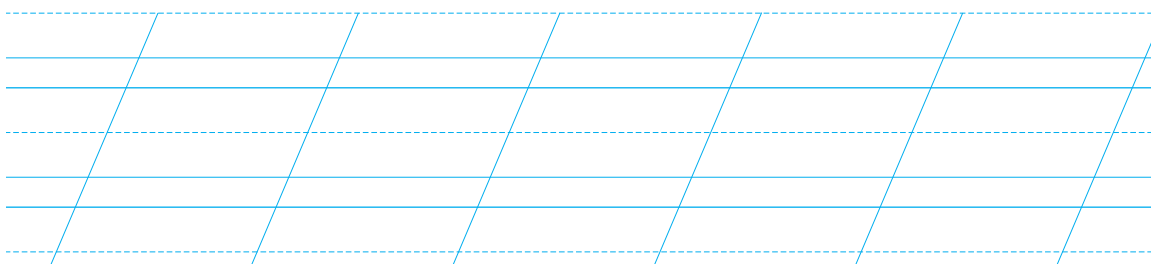
Blank writing area with horizontal and vertical lines for text entry.

- 3. • Із поданих складів утвори і запиши слова.

- Добери і запиши до них слова, протилежні за значенням.

- Поміркуй, до опису яких тварин можна використати ці прикметники. Чому?

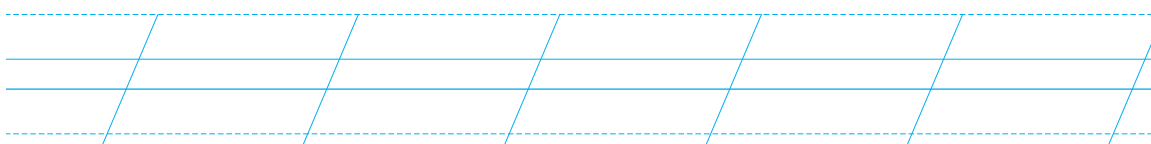
- 4. • Прочитайте і відгадайте загадку. Підкресліть прикметники.

Гостроносий і малий, сірий, тихий і **незлий**.
Вдень він спить, а уночі йде відважно по харчі.
Гострі колючки він має, ворогів усіх лякає.

Марія Чумарна

- До виділеного слова доберіть і запишіть слова, близькі за значенням.

- ?** 5. Допиши речення. Підкресли прикметники, протилежні за значенням.

Жабка прудка, а черепаха — / / / / .

Їжачок малий, а ведмідь — / / / / .

Вовк сміливий, а зайчик — / / / / .

Мавпа низька, а жирафа — / / / / .

Ая

заєць

- ?** 6. • Прочитайте текст, замінюючи виділені прикметники протилежними за значенням словами.

Стояв **похмурий** осінній день. Дув **холодний** вітер. У Зайчика був **поганий** настрій. Він вирішив піти в гості до Їжачка.

Їжачок пригостив друга **кислими** яблучками. Зайчик повернувся додому **сумний**.

- Як змінився текст? Чому?
  - Яке значення відіграють прикметники у тексті?
- ?** 7. • Поміркуй, чому іноді деяких людей називають «лисицями», «вовками». У якому значенні вживаються ці слова? На які риси людей вони вказують?
- Прочитай подані вислови і продовж їх.

Хитрий, як / / / / / .

Боязливий, як / / / / / .

Злий, як / / / / / .

1. Прочитай казку, яку Оля розповіла Тарасикові дорогою до школи.

КУРОЧКА-ЗОЛОТОП'ЮРОЧКА

Народна казка

Були собі Дід та Баба. Та мали вони Курочку-Золотоп'юрочку. А вона знесла яечко. Бігла Мишка-Розкусничка і розкусила те яечко. Дідо плаче і Баба плаче, а Курочка кудкудаче.

І Пліт розхитався. А Дуб питає Плото:

— Чому ти, Плото, розхитався?

— Якби ти знав, то ти би своє гілля опустив.

Були собі Дід та Баба. Та мали вони Курочку-Золотоп'юрочку. А вона знесла яечко. Бігла Мишка-Розкусничка і розкусила те яечко. Дідо плаче і Баба плаче, а Курочка кудкудаче. А я розхитався.

А Дуб почув те та гілля опустив. Криниця питає Дуба:

— Дубе, чого ти своє гілля опустив?

— Якби ти знала, то ти би осунулася...

От Криничка осунулася. А Дорога питається в Кринички:

— Криничко, чому ти осунулася?

— Якби ти знала, то ти би розсілася...

А Річка питає в Дороги:
— Чого ти, Дорого, розсілася?
— Якби ти знала, Річко, чого, то ти би всю Землю залила...
А Вітер питає Річку:
— Річко, а чому ти всю Землю залила?
— Та якби ти, Вітре, знав, чого, то ти би все розвіяв та розтряс...
Як побачило те Сонце, стало Вітра питати:
— Скажи мені, Вітре, а чому ти всю Землю розвіяв та розтряс?
— Та якби ти знало, чого, то ти б усю Землю висушило...
А тут Дощ став у Сонця питати:
— Скажи мені, Сонце, чому ти всю Землю висушило?
— Та якби ти знав, то ти би всю Землю зросив.

Були собі Дід та Баба. Та мали вони Курочку-Золотоп'юрочку. А вона знесла яечко. Бігла Мишка-Розкусничка і розкусила те яечко. Дідо плаче і Баба плаче, а Курочка кудкудаче. Пліт розхитався, Дуб своє гілля опустив, Криничка осунулася, Дорога розсілася, Річка всю Землю залила, Вітер всю Землю розвіяв і розтряс, а я висушило всю Землю.

От Дощ узяв та й зросив всю Землю. І сад зазеленів.
А Курочка-Золотоп'юрочка вийшла в сад і питає:

— Чого ти зазеленів?

Якби ти знала, чого, то ти би друге яечко знесла.

Були собі Дід та Баба і мали вони Курочку-Золотоп'юрочку. А вона знесла яечко. Бігла Мишка-Розкусничка і розкусила те яечко. Дідо плаче і Баба плаче...

А курочка те вчула і каже:

— Не плач, Діду, не плач, Бабо, я знесу друге яечко!

І Дід радий, і Баба рада.

А курочка знесла друге яечко. Та не просте — а золоте!

От і казочці кінець, а хто слухав — ... .

Ая

Пліт — огорожа, плетена з хворосту.

Казка — народний або літературний твір про вигадані, часто фантастичні події, у яких приховані знання про те, як виник наш світ, як у ньому жити по правді і як добру перемагати зло.

2. Поміркуйте і відновіть пропущені частини тексту.

Гарна казка, але задовга.
Навіщо весь час повторювати,
як ті герої сумують за яйцем?

Для того, щоб навчитися бути уважним.
І нічого не пропустити. Мама сказала,
що так тренується пам'ять. Але ти можеш
переповісти цю казку коротше!

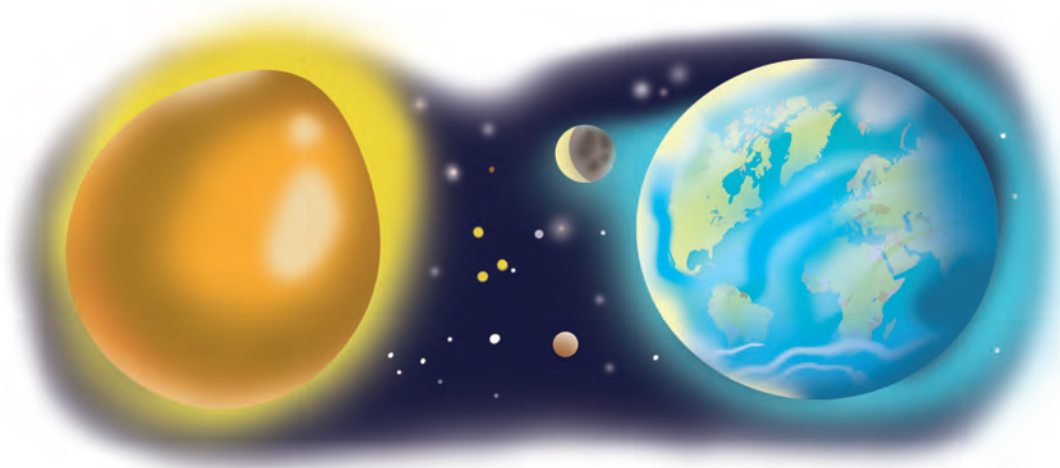

3. Спробуй і ти коротко переказати зміст казки.

- Поміркуй. Чому весь світ журиться через розбите яйце? Чим воно важливе? Що нагадує тобі яйце, знесене Курочкою-Золотоп'юрочкою?

4. • Розгляньте малюнок. Чи схожа наша планета Земля на велике яйце? Чи нагадує Сонце золоте яйце?

- Що, на вашу думку, підказують нам подвійні імена героїв казки: Курочка-Золотоп'юрочка, Мишка-Розкусничка? Спробуйте придумати подібні імена для інших героїв казки: Плата, Дороги, Річки, Вітра, Дуба, Сонця, Дощу, Землі.
  - Пригадайте, як іще в казках називають птицю із золотим пір'ям. На що вона схожа? Чи нагадує сонечко у небі, яке рухається від сходу до заходу, казкову жар-птицю?
5. • Зверни увагу на виділені у тексті речення. Що в них особливого?
- Пофантазуй про те, що це за друге яйце — золоте.
6. Розіграйте казочку в ролях. Постарайтесь рухами та інтонацією передати «характери» героїв казки. Яким голосом буде розмовляти Дуб? А яким — Пліт чи Дорога?
7. Виконай завдання на вибір.
- Склади коротку усну розповідь про дуба.
  - Підготуй письмове повідомлення, розповідь з використанням фото і відеофайлів про дерева, що ростуть у нашому краї (дуб, вербу, яблуню та ін.).
  - Придумай свій варіант казочки і коротко запиши її на аркуші.

1. • Прочитайте і відгадайте загадку. Запишіть відгадку.

Маю плаття зелененьке,
гнучкі, ніжні віти,
кору білу, стан тоненький.

Як я звуся, діти?

- Випишіть із загадки іменники разом із прикметниками, з якими вони зв'язані.

Зразок. Плаття зелененьке.

Handwriting practice lines consisting of five sets of horizontal lines with a dashed midline and a solid top line, each set tilted at an angle to the right.

2. Прочитай. Утвори словосполучення за зразком.

день

дуб

сад

криничка

яйце

вітер

плодовий

сильний

глибока

сонячний

крислатий

золоте

- 3.** • Із поданих складів утвори і запиши три слова — назви ознак.

зо / те / ло / жов / пле

- З якими іменниками можна поєднати утворені прикметники?
Запиши одне словосполучення.

- 4.** • Прочитай. Заміни виділені слова прикметниками за зразком.
Запиши утворені словосполучення.

Зразок: чашка **з фарфору** — фарфорова чашка.

сік **з яблук** —

шишка **сосни** —

гілка **дуба** —

мед **з липи** —

пліт **з дерева** —

- З одним словосполученням (на вибір) склади і запиши речення.

5. Зіграйте у гру «Садовина».

Пригадайте, які смачні плоди дарують нам наші друзі-дерева. Лічилкою у грі оберіть Яблуньку. Вона промовляє:

Наш садочок — як віночок:
подай, роде, голосочок!
Всі смачненькі ми із вами —
похвалімося плодами!

«Фрукти» називають себе, розповідають, які вони на смак, танцюють або придумують про себе пісеньку. Виграє той, хто назве найбільше садових дерев та кущів і найцікавіше про них розповість.

6. Запиши назви усіх фруктів, які «брали участь» у грі. Напиши, які вони на смак.

Handwriting practice lines consisting of a grid of horizontal and vertical lines, with dashed lines for ascenders and x-height.

1.

КРУГЛЯЧОК

Народна казка

Жили собі недалеко від лісу дід із бабою. І було в них двоє внучат — хлопчик і дівчинка.

От якось пішли ті діти в ліс квіточки збирати. Дід і баба наказували їм, аби не заходили далеко. Та не послухались вони стареньких, забрели далеченько.

Раптом дівчинка побачила на галявині червоні черевички. Одягла вона їх на ногу, і в ту ж мить щось понесло її так швидко, що хлопчик не встиг наздогнати сестричку.

Пішов він її шукати. Іде та й журиться, коли бачить на галявинці круглу хатинку. А звідти виходить кругленький чоловічок. Розповів йому хлопчик про свою пригоду. Дід запросив його у свою хатинку. А в ній **усе-усе кругле: столи, стільці, ліжко, вікна.**

Поїли вони, відпочили. Круглячок скомандував — і його хатинка полетіла. Довго чи недовго вони летіли, та опустилися перед палацом, в якому жила змія. Вийшла вона їм назустріч, а Круглячок і каже:

— Віддай дівчинку! Куди ти її поділа?

А змія не хоче віддавати. Вирішив тоді Круглячок хитростю її перемогти.

— А купи у нас хатинку!

— Треба обдивитися, що у вас за товар, — сказала змія.

Зайшла вона в хатку, а дід скомандував, щоб хатинка крутилася швидко-швидко. Коли зупинив, питає у змії:

— Ну що, віддаси ключі від кімнати, де сидить дівчинка?

Змія не хоче. Він знову як розкрутив хатку, то змія стала проситися. Зупинив він хатку, вона викинула ключі через віконце:

— До лиха мені така хатка! Заберіть собі дівчисько, воно у підвалі!

Забрали вони дівчинку, випустили всіх інших неслухняних дітей, котрих зла чаклунка заманила червоними черевичками. Тоді Круглячок гукає:

— А віддай червоні черевички, щоб ти більше ними дітей не заманювала!

А змія не хоче віддавати. Та Круглячок так розкрутив хатку, що змія знову стала проситися і крикнула:

— Забирай собі червоні черевички! Вони у мене в світлиці!

Пішли і забрали ті черевички, а змію випустили. Вона як вискочила, побігла у свій палац та закрилася там.

А діти сіли із Круглячком в його хатинку і полетіли на ту галявину, де загубилися. Пішли вони додому і більше не були неслухняними.

А Круглячок залишився у своїй хатці. І черевички там у себе заховав. Аби ніхто ніколи не кривдив дітей.

От такий він молодець. Тут і казочці кінець!

2. • Якими ви уявляєте героїв цієї казки? Усно змалюйте кожного персонажа, вживаючи якомога більше прикметників.

• Доповніть речення.

Круглячок — це _____ чоловічок, у якого в хатинці все _____.

• Знайдіть і підкресліть у тексті назви речей, які були у хатці Круглячка.

• Що ще може бути круглим у хатинці?

- ?** 3. Поміркуй, чому черевички, якими змія заманювала дітей, були червоними.

Ая

Черевіки

- 👤** 4. Розіграйте у ролях розмову хлопчика з дідусем та розмову дідуся зі змією.

- ?** 5. Виконай завдання на вибір.

- Поміркуй, чи можуть старші бути добрими друзями дітей. Чи є у тебе друзі серед дорослих? Розкажи про них.
- Спробуй уявити, як почувалися діти, потрапивши у таку неприємну пригоду. Про що вони думали, опинившись у темниці змії разом з іншими викраденими дітьми? Про що розмовляли між собою? опиши їхній настрій словами. Які, на твою думку, висновки вони зробили із цієї пригоди?
- Створи свою маленьку казочку про Круглячка: де він живе, що любить, яка у нього вдача. Використовуй слова — назви ознак. Запиши коротко свою розповідь на аркуші.

- ▶** 6. Переглянь мультфільм «Колобок».

Ая *Хіжа, хіжка* — комора.

За́сік — місце, де зберігають борошно, крупу.

Прізьба — місце вздовж стін хати, схоже на лавку, де можна сидіти і грітися на сонечку.

- ?** 7. • Порівняй назви героїв казок: Круглячок і Колобок. Чи схожі вони між собою? Розкажи, чим.

- Прочитай подані слова.

Круглий, веселий, добрий, усміхнений, сміливий, уважний.

- Чи підходять усі ці прикметники обом героям казок? Обґрунтуй свою думку.

1. • Прочитай. Розглянь ілюстрацію. За виділеними у реченні ознаками впізнай предмет. Допиши речення.

Із-за обрію повільно випливає **тепле**,
яскраве, усміхнене _____.

- Які ще ознаки можна дібрати до слова *сонечко*? Із чим його можна порівняти?
- Чи можна назвати сонечко «круглячком»?

2. Прочитайте. Доберіть і впишіть пропущені у реченні прикметники.

Сонце _____, як мама,

_____, як кульбабка,

_____, як м'ячик,

_____, як ліхтарик.

3. • Із поданих складів утвори і запиши три прикметники.

со ний няч яс гар

- Що можна описати цими словами?
- Склади і запиши одне речення, використовуючи усі три прикметники.

_____

_____

_____

_____

4. Доповніть ряд «цікавих» слів.

1 група. Колючі слова: кактус, голка, _____

Blank handwriting lines for the first group of words.

2 група. Барвисті слова: літо, листочки _____

Blank handwriting lines for the second group of words.

3 група. Круглі слова: колобок, яблуко _____

Blank handwriting lines for the third group of words.

5. Пограйте у гру «Печу колобок».

- Спробуйте разом «спекти» колобок. Поміркуйте, що для цього потрібно, і складіть свій рецепт. Наприклад, ось такий.

До **гарного настрою усмішку** треба додати,
а потім у миску ми весело будем вкладати:
біленьку муку, дрібку солі, **яйце золотеньке**,
дрібнесенький цукор і **слово своє солоденьке**.
Ще можна додати **горішки** і **радісні смішки**,
і **пісню веселу**, і **жарту гарячого трішки...**

- Назвіть, із чого спечено колобок.
- Що ще можна додати до цього рецепту, аби колобок вийшов смачнішим? Запишіть, уживаючи прикметники.

Ми вкладемо у колобок

A handwriting practice grid consisting of four rows. Each row is defined by a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. Vertical lines are slanted to the right, creating a grid of slanted rectangular boxes for writing.

6. Намалюй, який вийшов колобок.

A large, empty rectangular box with a blue border, intended for the student to draw a round cake (kolobok) based on the instructions.

**Вживання прикметників у мовленні.
Закріплення вивченого про прикметник**

1. Прочитай казочку, яку Оля розповіла Тарасикові.

ПЛАТА ЗА РОЗУМ

Було собі троє братів, та пішли вони до пана найматися. От пан і запитує, за яку плату вони будуть у нього працювати — за гроші чи за розум? Двоє старших домовились за гроші, а третій — за розум. Коли ж минув рік, пан, як домовились, заплатив старшим братам по сто золотих, а найменшому каже:

— Перший твій розум — **не йди у воду, не знаючи броду**; другий розум — **старих людей шануй**; третій розум — **не вір неймовірному**.

От пішли брати додому, та в дорозі трапилось їм ріку переходити. Найменший брат по берегу походжає та броду шукає, а двоє старших посміялися з нього та увійшли в річку. А там їх виром підхопило і понесло. Так і пропали.

Найменший брат знайшов брід далеко від того місця, де брати потонули, та й пішов собі через ліс. А тут зустрічається йому старець і просить хліба. Поділився чоловік своїм

окрайцем, що взяв у дорогу, а грошей дідові не зміг дати, бо не заробив. Дід подякував парубкові і каже:

— В сусідньому царстві цар шукає нареченого для своєї доньки. Піди й ти свого щастя спробувати.

Пішов парубок. Приходить у царський палац, а тут саме гостей наїхало видимо-невидимо. Усі хочуть з царівною одружитися. Цар зібрав усіх та загадує усім: є у нього півень, що золоті яйця несе. Хто того півня упіймає, той із царівною одружиться. Всі женихи кинулися на царський двір півня ловити, а парубок один зостався. Виходить з палацу царівна, побачила парубка — і дуже він їй сподобався.

— А чому ти не пішов півня ловити — чи тобі не хочеться царським зятем стати?..

Оля не доказала казки і запитала в Тарасика:

— А ти пішов би ловити півня, що золоті яйця несе?

— Не пішов би, — відказав хлопчик і засміявся.

— А чи став хлопець царським зятем?

— Думаю, що став.

2. • Поміркуй над відповіддю Тарасика. Поясни, як ти її розумієш. Спробуй усно завершити казку по-своєму.

3. • Пояснить значення слова *кмітливий*. Доберіть до нього слова, близькі та протилежні за значенням.

• Хто із персонажів казки виявився кмітливим?

4. Пригадайте три поради, які дав пан найменшому із братів. Поясніть, як ви їх розумієте.

5. • Прочитай прислів'я. Поясни його зміст.

„Мудрим ніхто не вродився, а навчився.“

• Поміркуй, чи відповідає це прислів'я змісту казки.

6. Відшукайте у тексті прикметники. Назвіть іменники, з якими вони зв'язані.

1.

ХТО РОЗУМНІШИЙ

Народна притча

Їхали двоє чоловіків дорогою — один вгору, другий вниз. Дорога була вузька, то й коні зупинились один навпроти одного. Стали сваритися, хто кому має дорогу дати.

— Я їду вгору — то ти мені маєш уступити! — кричав один.

— Ні, навпаки: ти маєш дати мені дорогу, бо я вниз їду!

Нагодився тут старий дідок. Вони до нього: розсуди, хто кому має дати дорогу.

— Чи вгору, чи вниз, — дорогу має уступити той, хто розумніший, — відказав дід.

2. Поміркуй, хто із цих трьох чоловіків найрозумніший. Чому?

3. Оля з Тарасиком, читаючи кмітливі історії, розмірковували про те, як важливо правильно вживати слова.

Візьмемо для прикладу слово *сильний*: сильних у світі багато, а *сильніший* — той, хто має більше сили від сильного. А як назвати того, хто виявиться ще сильнішим?

А я знаю — *найсильніший*!

4. Спробуйте і ви усно дібрати ряди слів — назв ознак за зразком:
мудрий — мудріший, наймудріший.

Добрий — ..., ...

Кмітливий — ..., ...

Сміливий — ..., ...

Молодий — ..., ...

Дорогий — ..., ...

5. Із поданих складів утвори і запиши два прикметники. З одним словом (на вибір) склади і запиши речення.

м ва кміт ці ка

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

6. • Прочитай казочку. Впиши пропущені прикметники, скориставшись довідкою.

ЛИСИЦЯ І ЯСТРУБ

Шотландська казка (скорочено)

Сів якось Яструб на березі річки і задрімав на
_____ від сонця камені. _____ Лисиця
підбігла і вхопила Яструба _____ зубами.

— Ой, не їж мене! — заблагав Яструб. — Відпусти мене
на волю, а я за те знесу тобі яйце завбільшки з твоєю головою.

Лисиця зраділа й випустила Яструба. А Яструб сів на
_____ дерево і почав дразнити _____

Лисицю:

— Не знесу я тобі яйця, — сказав він. — Не знесу через
те, що не можу. Зате дам тобі три _____ поради.

Перша порада: ніколи не вір абикому. Друга порада: не
засмучуйся через дрібниці. І третя порада... Тут Яструб по-
дивився на _____ Лисицю й продовжив. — Третя
порада така: що впіймала, те тримай міцно.

Слова для довідки: хитра, теплому, високе, гострими, голодну,
дурну, мудрі.

- Кого із персонажів казки можна назвати кмітливим?
- Чого навчає ця казка?

? 7. Виконай тестові завдання. Познач (✓) правильні відповіді.

- Вибери, у якому рядку записано лише прикметники.

А казковий, мудра, радість

А	Б	В
☐	☐	☐

Б мудрий, казка, радісна

В казкова, радісний, мудре

- Вибери протилежне за значенням слово до поданого при-
кметника.

корисний

А добрий

А	Б	В
☐	☐	☐

Б шкідливий

В смачний

- Вибери близьке за значенням слово до поданого прикметника.

сильний

А швидкий

А	Б	В
☐	☐	☐

Б слабкий

В міцний

1. Прочитай уважно народну казку в поетичному переказі Івана Франка.

РІПКА

Був собі дід Андрушка, а в нього — баба Марушка, а в баби — донечка Мінка, а в дочки — собачка Хвінка, а в собачки — товаришка, киця Варварка, а в киці — вихованка, мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та **мотику**, скопав у городі грядку велику, гною трохи наносив, грабельками підпушив, зробив пальцем дірку та й посадив ріпку.

Працював дід немарно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла! Зразу така, як мишка, була, потім, як буряк, потім, як кулак, потім, як два, а наприкінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати. «Час, — каже, — нашу ріпку рвати!» Пішов він на город — гуп-гуп! Узяв ріпку за зелений чуб: тягне руками, уперся ногами, — мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!». Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече. Тягнуть, аж піт тече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка...

Кличе баба дочку Мінку: «Ходи, доню, не біжи, мені ріпку вирвати поможи!». Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку. Тягнуть руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ... .

Кличе дочка собачку Хвінку: «Ходи, Хвінко, не біжи, ріпку вирвати поможи!». Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв

дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, донька бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку. Тягнуть руками, упираються ногами, ...

Кличе собачка кицю Варварку: «Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!». Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку, киця собачку — за хвостик.

Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами. Промучились увесь день — а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку: «Ходи, Сірочко, не біжи, ріпку вирвати поможи!». Пішли вони на город — ... . Узяв дід ріпку за ..., баба діда — ..., дочка бабу — ..., собачка дочку — за спідничку, киця собачку — за хвостик, мишка кицю — за лапку.

Як потягли — та й покотилися!

Упала ріпка на діда Андрушку, дід — на бабу Марушку, баба — на дочку Мінку, дочка — на собачку Хвінку, собачка — на кицю Варварку, а мишка — шусть у **шпарку**.

Іван Франко

 2. Прочитайте виділені у тексті слова. Спробуйте пояснити, що вони означають. За потреби зверніться до тлумачного словника.

 3. • Які слова пропущено в тексті казки?
• Чи можна їх замінити іншими? Чому вони важливі у тексті?
• Пригадай, у якому порядку ставали персонажі казки, щоб вирвати ріпку.
• Поміркуй, хто у казці найсильніший, а хто — найслабший. Чому?
• Розкажи коротко, що відбувалося на городі.

 4. Позмагайтеся, хто знайде у тексті казки більше слів — назв дій.

 5. Перегляньте мультфільм «Ріпка». Опишіть персонажів казки.

 6. Виконайте завдання на вибір.

- Розіграйте казку в ролях. Передайте рухами, мімікою, жестами, голосом характер своїх героїв.
- Візьміть участь у грі «Ріпка».

Усередині кола стає «ріпка». Довкола неї — герої казки: дід, баба, внучка, собачка, киця і мишка. Решта учасників гри створюють друге коло і по черзі називають, що роблять герої. Далі разом із героями показують, хто що робить: як дід сіє, поливає ріпку, як киця спить, а собачка біжить. Ріпка упирається, намагається протистояти тим, хто хоче її вирвати.

Гра стає цікавішою, якщо її виспівувати і притупувати ногами.

1.

ЩО ВОНО ХОДИЛО*Вірш-загадка*

Розкажу казку, а ти роби підказку.
 По городі щось ... , —
 мале шило-молотило,
 а в нього шубка ... .
 Чи моя казочка гарненька?

2. • Які слова пропущено у віршику?

- Про кого йдеться у загадці? Які слова допомогли тобі відгадати її?

3. Дослідіть, скільки слів — назв дій у цьому віршику. Назвіть їх. Поставте до цих слів питання.

Слова — *на́зви дій предметів* відповідають на питання *що робити? що робить? що роблять? що робив? що зробив? що буде робити? що зробить?*.
 Це **дієслова**.

4. Із поданих складів утворіть і запишіть слова — *на́зви дій*.

тял кми нуть чуть

.....

.....

.....

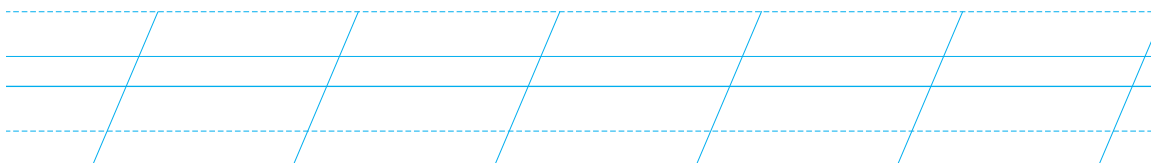
5. Прочитай прислів'я. Випиши слова — *на́зви дій*.

- Хто оре і сіє, той молотить і віє.
- Що посієш, те й пожнеш.

.....

.....

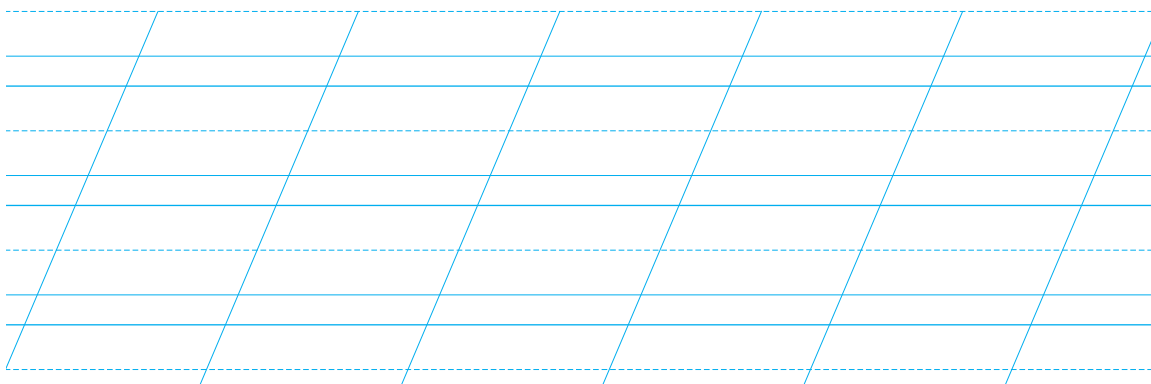
.....

? 6. Розглянь малюнки. Напиши, хто що робить (за зразком).

Зразок. Мишка (що робить?) гризе.

🤝 7. Поміркуйте, що чим роблять. Виконайте за зразком.

плугом

лопатою

косою

граблями

сапою

сокирою

прополюють

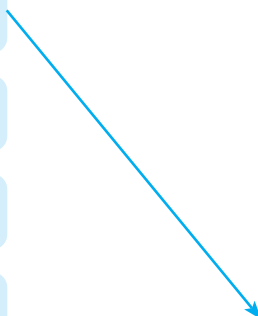
косять

загрібають

орють

копають

рубають

1.

КОТИК І ПІВНИК

Українська народна казка

Були собі котик і півник, та й **побратались**. От котикові треба іти по дрова, він і наказує півникові:

— Сядь же ти, півнику, на печі та їж калачі. А як прийде лисичка — то не озивайся!

Коли ж біжить лисичка:

— Півнику-братику, відчини!

А півник їй:

— То-ток, то-ток! Не велів коток!

А лисичка віконце видерла, борщик виїла і півника укра-
ла. Несе його, а півник кличе котика та співає:

— Мій котику, мій братику,
несе мене лиска за кленові ліси,
за круті гори, за бистрії води —
порятуй мене!

От котик почув, прибіг, одняв півника, приніс додому та знову **наказує**, що як прийде лисичка — аби він не озивався. От ще раз біжить лисичка, стук-стук у віконце:

— Півнику-братику, відчини! Як не відчиниш — віконце видеру, борщик виїм і тебе візьму!

А півник їй:

— То-ток, то-ток! Не **велів** коток!

Тут лисичка знову віконце видерла, борщик виїла і забрала півника. Несе його, а півник співає:

— Мій котику, мій братику,
несе мене лиска за кленові ліси,
за крутії гори, за бистрії води —
порятуй мене!

Раз проспівав — не чує котик, удруге проспівав — котик прибіг, півника відняв, приніс додому і наказує йому:

— Тепер же я піду далеко-далеко. Гляди ж, як прийде лисичка — то не озивайся!

Коли ж знову іде лисичка та гукає:

— Півнику-братику, відчини! Як не відчиниш — віконце видеру, борщик виїм і тебе візьму!

А півник їй знову:

— То-ток, то-ток! Не велів коток!

От знову лисичка віконце видерла, борщик виїла, укра-ла півника і понесла у свою хатку. Як не кликав котика півник — той був далеко і не почув.

Увечері приходиться котик додому — нема півника.

Він зажурився, а далі зробив собі бандурку, узяв мішок і молоток та пішов до лисиччиної хатки. Став під хаткою, грає та приспівує:

— А у лиски-лиски новий двір,
та чотири дочки на вибір,
п'ятий — синко ще й Пилипко:
вийди, Лисе, подивися,
чи хороше граю.

А лисичка саме пекла палянички. От старша дочка і каже: «Піду я, мамо, подивлюся, хто це так грає!».

Дочка вийшла, а котик її — цок в лобок! — та в писану торбу. Далі й друга дочка захотіла подивитися, хто за вікном грає. Він і ту цок в лобок! — і вкинув у торбу. Далі третя дочка вийшла, а далі четверта...

А Пилипко ждав-ждав та й каже:

— Піду я, мамо, подивлюся, чого це вони так **забарилися**.

От котик і лиса вкинув до торби, а тоді пішов у хату, забрав півника та й повернувся додому. Так і досі живуть.

- **2.** • Хто із героїв казки тобі найбільше подобається? Чому?
  - Кого можна назвати справжнім другом?
  - Чого навчає казка?
  - Спробуй проспівати пісеньку півника.
- **3.** • Прочитайте виділені у казці слова. На які питання вони відповідають? Поясніть їх. За потреби скористайтеся словником.
  - Дослідіть, чи є у тексті слова, різні за звучанням, але близькі за змістом.
- **4.** • Наведіть приклади дружби між різними тваринами, які вам відомі. Знайдіть в інтернеті відеоролики про тварин-друзів.
  - Розіграйте казочку в ролях. Зверніть увагу на інтонацію, з якою розмовляють різні герої казки.
- **5.** Спробуй розповісти історію про котика і півника коротко.

- ?** 1. • Прочитай і відгадай загадку. Запиши слово-відгадку.

Прийшла вона до вікна, хитру бесіду вела.

Півника здурила — на обід схопила.

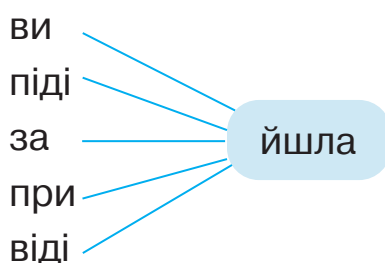
Наталія Шост

- Чи відповідає загадка змісту казки «Котик і півник»?
- Знайди у загадці дієслова. Усно постав до них питання.

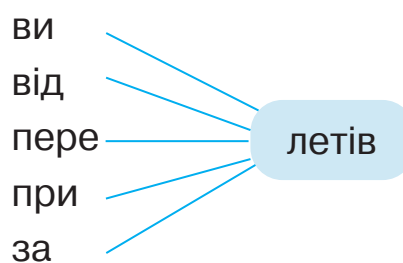
- 👏** 2. • Спробуйте дібрати до виділеного у загадці слова протилежне за значенням.

- Утворить і прочитайте дієслова.

1 варіант

2 варіант

- Знайдіть слова, протилежні за значенням, і запишіть їх парами за зразком: *зачинив — відчинив*.

Blank handwriting practice lines for writing antonyms.

- 👉** 3. • Із поданих складів утвори і запиши дієслова.

ж и т ь   л е   і

Blank handwriting practice lines for forming verbs from syllables.

- Поміркуй, чи можна ці дієслова вважати протилежними за значенням.
- Склади і запиши речення з цими дієсловами.

Blank handwriting practice lines for writing sentences.

4. • Прочитайте і відгадайте загадку.

Вдень в кутку собі дрімає
та казки **розповідає**,
а вночі тихенько **бродить**,
на полювання ходить.

Марія Чумарна

- До виділених дієслів доберіть близькі за значенням слова. Запишіть.

Blank handwriting practice lines for writing words related to the verbs in the riddle.

5. • Дослідіть, що означають подані вислови. За потреби скористайтеся словником (друкованим або електронним).

- Замініть кожен вислів одним дієсловом із тим самим значенням.

1 група. Байдики бити —

2 група. Зарубати на носі —

3 група. З очей не спускати —

1. Прочитай подані слова. Спробуй пояснити їх значення.

щодніни
оказія
притьмом

зіп'ятися
шаснула
бовванів

сторопіла
пробурмотіла
перепробувала

2. Поміркуйте, якими близькими за значенням словами можна замінити дієслова *шаснула*, *пробурмотіла*?

3.

НЕЗВИЧНЕ МОЛОКО

Із циклу казок «Подарунок Зірки»

Відколи до дідуня з бабунею приїхала Христинка, коза Майка дуже змінилася. Тепер їх обох і водою не розлити. Тільки дівчинка виїде на своєму візочку в двір — коза тут як тут. Вона охоче підставляла Христинці свою спину й катала її верхи, ніби поні. А щоб молоко було поживним, їла цілющі трави. Майка щиро хотіла допомогти дівчинці зіп'ятися на ноги, які відмовилися їй служити внаслідок жахливої аварії.

Аж тут посеред літа дівчинка захворіла на застуду. Майка понуро тинялась у дворі та заздрила котові Косьці, який вигрівав Христинці ноги й узагалі мав доступ до хворої...

Коза перепробувала всі лікарські трави, які тільки знала, одначе їх виявилось мало. Тоді вона надумала ось що...

Тільки-но вранці дід відчинив двері хліва, Майка шаснула у двір. Песик Бублик підвів голову, привітався і знову заснув.

Коза перескочила через тин і потюпала по сільській вулиці до лісу, що бовванів за полями. Нарешті ліс. Невдовзі Майка натрапила на острівці чорниць. За годину-другу наїлася ягід і притьмом побігла назад. Ось і рідне подвір'я.

— Довгенько ж ти! — похитав головою Бублик. — Далеко ходила?

— До лісу. По чорниці, — відповіла Майка.

— Не думав, що ти їх любиш настільки, щоб аж до лісу бігти...

— Для себе не бігла б, — мовила коза. — А от для Христинки...

Майка шаснула в хлів, бо бабуня вже доїла корову Мусю. Потім і до кози черга дійшла.

Коли господиня принесла молоко до ганку, аж сторопіла: — Що за okazія! Навіть страшно давати дитині, — пробурмотіла бабуня Настя. — Діду!!! Глянь на молоко: щось йому бракує, темне!

Дід пильно подивився і похитав головою:

— Нічого не бракує. То Майка чорниць наїлася.

— І що з тим молоком робити?

— Неси онучці, нехай одужує...

Христинка й справді почала одужувати не щодни-
ни, а щогодини. Чи допомогло їй саме Майчине молоко?
Хтозна...

За Марією Пономаренко

- ?** 4. • Якою ти уявляєш дівчинку Христинку?
  - Що з нею трапилося?
  - Хто хотів допомогти дівчинці?
  - Що робила коза Майка, аби молоко було поживним?
  - Як ти думаєш, чи допомогло Христинці саме Майчине молоко?
- 🤝** 5. Обговоріть, що в цьому творі може бути реальним, а що — казковим.
- ?** 6. Перекажи текст коротко.
- 👥** 7. Пограйте у гру «Хто більше». Відшукайте у тексті якомога більше дієслів.
- ▶** 8. Завантажуй електронний додаток і прочитай цикл казок «Подарунок Зірки» повністю.

1. Прочитай віршик-небилицю. Випиши назви тварин. Допиши до них назви дій, які ці тварини можуть виконувати. Скористайся довідкою.

Коник плаває у лузі,
песик квакає в дворі.
Жабка нявкає у річці.
Реве жайвір угорі.
А сорока кудкудаче,
а коза в колисці плаче.

Наталя Шост

Слова для довідки: квакає, співає, бігає, стрекоче, мекає, гавкає.

Зразок. Коник бігає.

Handwriting practice lines for the first task, consisting of four sets of horizontal lines with a dashed midline and a slanted right line.

2. Знайдіть і закресліть «зайве» дієслово у кожному рядку.
- Синичка літає, співає, в'є, пірнає, з'їдає.
  - Дощ іде, моросить, лле, гримить, періщить.
  - Струмок біжить, дзюрчить, виблискує, дзижчить.
  - Вітер дме, гуде, світить, вириває, колише.

3. • Із поданих складів утвори і запиши дієслова.

Handwriting practice lines for the second task. The first row shows the syllables: ма, дрі, ють, ку, ня, written in cursive on a set of horizontal lines with a dashed midline and a slanted right line.

- Поміркуй, чи є серед них слова, близькі за значенням.

- 4. • Прочитайте текст. Які слова повторюються? Спробуйте удосконалити текст, скориставшись довідкою.

Ніч. Спить на ганку кіт Васько.
Сплять у загоні вівці. Сплять горобці у стрісі. Спить берізка під вікном.
Спить песик Бровко у своїй будці.

Слова для довідки: дрімає, куняє, затихли, не шелестить.

- Запишіть текст, уникаючи повторів.

Handwriting practice lines consisting of multiple rows of horizontal lines with a dashed midline and a slanted right line.

- 5. Розгадай ребус. Зі словом-відгадкою склади і запиши речення.

'

T

”

Handwriting practice lines consisting of multiple rows of horizontal lines with a dashed midline and a slanted right line.

1. Прочитай подані слова. Спробуй пояснити їх значення.

хуртовіна
заледве
стужа
зграйки

сиротіна
жмєнька
хўстка
дванадцять

брелá
блукає
господарюва́ти
закві́тчує

2. Доберіть близькі за значенням слова до дієслів *брела*, *блукає*.

3.

ДВАНАДЦЯТЬ МІСЯЦІВ

Українська народна казка

Жила-була дівчина-сирітка та люта мачуха. У мачухи була своя дочка, то вона її жаліє, добре годує і гарно одягає, а над бідною сиротиною знущається.

Якось серед лютої зими посилає мачуха сироту в ліс і наказує назбирати суніць. Заплакала дівчина. Та в кого помочі шукати, коли мачуха за двері виганяє в одній сорочині? Іде вона лісом, від холоду ніг не чує, а кругом сніг та хуртовина. Довго брела снігами, коли це бачить — на горі вогонь горить. Заледве добралася до тієї гори, підійшла до вогню, а там сидять дванадцять чоловіків: хто в кожусі, а хто в гарній літній одежині. Побачили сирітку — посадили біля вогню, накрили кожухом, зігріли і розпитують, чому вона в таку люту стужу сама серед лісу блукає.

— Послала мене мачуха в ліс, аби я суниць принесла, а як не принесу — вона мене зі світу зжене.

— Ну що, брати-місяці, — запитує гарний парубок у білому кожусі, — чи можемо ми цій дівчині допомогти?

— Я міг би подарувати їй суниці, брате Січню, — відповідає хлопець у брилі і вишитій сорочці. — **Та тільки ж не можу я попереду інших братів виступати.**

— Я пропущу тебе, брате Лютий, — каже Січень.

— Добре, брате Січню: я криги обламаю і Березню дорогу прокладу.

— Спасибі, брате Січню, — відказує Березень, — а я сніги розтоплю і землю обігрю, щоби Квітень зміг господарювати, квіти засівати.

От умить стало в лісі тепло, потекли струмочки, з-під снігу вибилися перші квіточки.

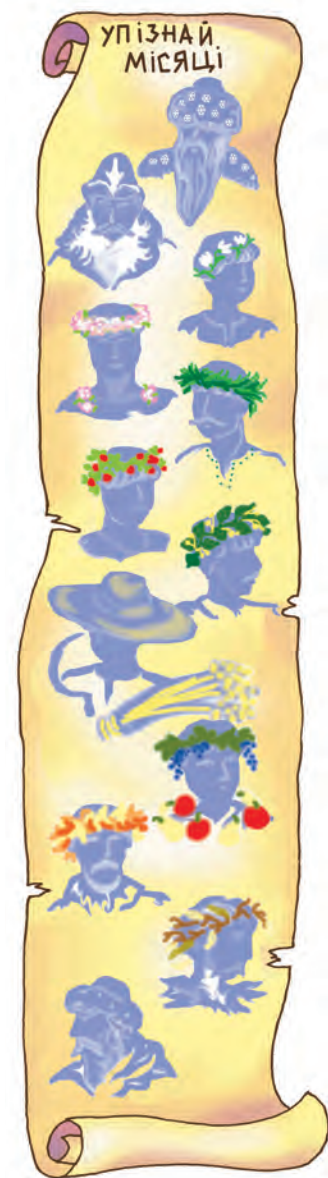
— А тепер твоя робота, брате Травню, — каже Квітень. — Засівай траву та завітчуй дерева.

Білий ліс раптом почав зеленіти, на галявині зацвіли фіалки. Дівчина на radoщах кинулась їх збирати, але тільки жменьку вхопила, бо уже приступив брат Червень — і бризнули попід кущами червоні зграйки суниць.

— Збирай, дівчино, швидше, бо недовга моя влада! — сказав Червень.

Почала вона збирати сунички в кошик, ще й брати-місяці їй допомагали. Назбирала повен кошичок — і приступив до неї брат Січень:

— Оце тобі, дівчино, наш дарунок. Зараз я знову засиплю землю снігами, бо взимку їй треба відпочивати. Бери свої

суниці, а щоб по дорозі в лісі не замерзла — ми тебе до хати проведем і дарунків у дорогу дамо за твоє добре серце, бо ніколи доля сирітська не буває без опіки.

Глянула дівчина — а серед снігу стоїть карета, запряжена білими кінями, а в кареті — повно всякого добра: гарна шубка й черевички, і хустка, і намисто, і грошей багато. Одяглася дівчина, подякувала братам-місяцям, сіла в карету та й поїхала додому.

- 4.** • Як ставилася мачуха до дівчини-сирітки?
• Куди відправила мачуха дівчину серед зими?
• Кого зустріла дівчина в лісі?
• Розглянь ілюстрацію на с. 67. Спробуй упізнати братів-місяців.
- 5.** • Прочитайте виділене у тексті речення. Поміркуйте, хто з братів-місяців вимовив його. Чому?
• Чи міг Червень одразу подарувати дівчинці суниці?
• Назвіть місяці по порядку.
• Які місяці не згадуються у казці?
- 6.** • Обговоріть, які дії виконували брати-місяці. Що ще вони можуть робити?
• Складіть розповідь:
1 група — про зимові місяці;
2 група — про весняні місяці;
3 група — про літні місяці.

1. Ой місяць січень кличе мороза,
морозить лица, щипає носа.
А місяць лютий вітрами дує,
на водах з льоду мости **будує**.
Березень-місяць льоди **поломить**, —
весняну пісню річка задзвонить...

Марійка Підгірянка

2. • Про які місяці йдеться у вірші? Який місяць не належить до зимових?
• Знайди у вірші і підкресли дієслова. Усно постав до них питання.

- Випиши із вірша дієслова, які відповідають на питання *що зробишь?*

_____

_____

_____

- Прочитай виділені у вірші слова. Чи можна їх вважати протилежними за значенням?

3. • Із поданих складів утвори і запиши три слова. Підкресли дієслово.

чер ний вень во ти ні

_____

_____

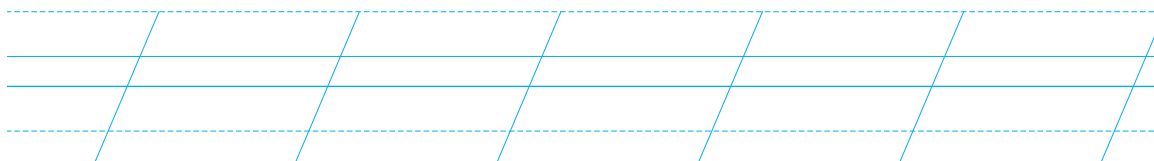
_____

- Поміркуй, чи можна їх назвати «словами-родичами». Чому?
• Склади і запиши речення зі словом *червень*.

_____

_____

_____

4. • Прочитайте уривок із казки «Дванадцять місяців». Доберіть і впишіть пропущені дієслова.

Білий ліс раптом почав _____, на галявині _____ фіалки. Дівчина на радіощах кинулася їх _____, але тільки жменьку _____, бо уже приступив брат Червень і _____ попід кущами червоні зграйки суниць.

- Відшукайте цей уривок на с. 67 і порівняйте з текстом, який у вас вийшов.

5. Виконай тестові завдання. Познач (✓) правильні відповіді.

- Дієслова відповідають на питання...

А Хто? Що робить?

А	Б	В

Б Що робить? Що робив? Що зробить?

В Що? Що робити?

- Вибери речення, у якому виділене слово є назвою дії.

А Червоні сунички виглядали з-під листя.

А	Б	В

Б Дівчинці сподобались червневі подарунки.

В Попід кущами червоніли зграйки суниць.

- Вибери рядок, у якому подано слова, близькі за значенням до слова *розмовляти*.

А Мовчати, німіти.

А	Б	В

Б Говорити, спілкуватися, гомоніти.

В Кричати, галасувати.

ЗМІСТ

УСЕ НА СВІТІ МАЄ ІМЕНА ІМЕННИКИ (ПРОДОВЖЕННЯ)

Уроки 63-64. Дивні назви Змінювання іменників (один — багато)	4
Уроки 65-66. Дивна дивина Вживання іменників у мовленні	10
Уроки 67-70. Із друзями світ багатіє Закріплення вивченого про іменник	15

У СВІТІ КАЗОК СЛОВА — НАЗВИ ОЗНАК ПРЕДМЕТІВ (ПРИКМЕТНИКИ) СЛОВА — НАЗВИ ДІЙ ПРЕДМЕТІВ (ДІЄСЛОВА)

Уроки 71-72. Безконечні казочки Слова, що називають ознаки предметів	22
Уроки 73-74. Розкажу вам байку Слова — назви ознак, близькі та протилежні за значенням	27
Уроки 75-76. Довга казка Утворення словосполучень із прикметниками	33
Уроки 77-78. Усе-усе кругле Вживання прикметників у мовленні	40
Уроки 79-80. Кмітлива казочка Вживання прикметників у мовленні. Закріплення вивченого про прикметник	46
Уроки 81-82. Поетична казка Слова — назви дій предметів (дієслова)	51
Уроки 83-84. Казка вчить Дієслова, близькі та протилежні за значенням	56
Уроки 85-86. Казкова історія Вживання дієслів у мовленні	61
Уроки 87-88. Дарунки братів-місяців Закріплення вивченого про дієслово	66

Навчальне видання

ЧУМАРНА Марія Іванівна

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

**Навчальний посібник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти**

(у 6-ти частинах)

Частина 3

Схвалено для використання в освітньому процесі

Навчальний посібник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Головний редактор *Богдан Будний*

Редакторка *Наталія Шост*

Художниці *Вікторія Дунавва, Віра Чипурко, Олеся Томків*

Обкладинка *Ростислава Крамара*

Художній редактор *Ростислав Крамар*

Технічна редакторка *Неля Домарецька*

Комп'ютерна верстка *Зоряни Сидор*

Підписано до друку _____. Формат 84×108/16. Папір офсетний.

Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 7,56.

Умовн. фарбо-відб. 30,24. Обл.-вид. арк. 7,92.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002